

Adferiad yn dilyn pandemig y Coronafeirws: Cyflenwi a chyllido gwasanaethau cyhoeddus

Cyflwyniad

Ysgrifennwyd y papur hwn ym mis Gorffennaf 2020. Mae'n rhan o gyfres o chwe briffiad a gomisiynwyd gan y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd i lywio a herio strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer ailadeiladu ac adfer yn dilyn pandemig y Coronafeirws.

Roedd y briffiadau'n canolbwyntio ar bynciau a ddewiswyd gan y Gweinidogion. Roeddent yn adeiladu ar [ein gwaith i gefnogi trafodaethau bord gron a alwyd ynghyd yn gynharach gan y Gweinidog](#) ac roeddent yn helpu i ffurfio a goleuo gwaith [Grŵp Arbenigol](#)¹ a gyfarfu â'r Gweinidog rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2020. Gwnaethom ysgrifennu casgliadau'r Grŵp a gyfrannodd at drafodaethau'r Cabinet am flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer mynd i'r afael ag effeithiau economaidd a chymdeithasol y pandemig.

Mae ffocws y papur hwn ar ddarparu ac ariannu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'n ystyried y dystiolaeth ar gyfer modelau o ddarparu gwasanaethau a'r opsiynau ar gyfer ariannu tymor hir, gan ganolbwyntio ar ofal cymdeithasol a thrafnidiaeth gyhoeddus yn ogystal â gwneud awgrymiadau ar wella'r defnydd o dystiolaeth wrth lunio polisi.

Negeseuon allweddol

- Nid gwaith partneriaeth a chyd-gynhyrchu'r ateb gorau bob tro ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, ond gall rhai gwersi a phwyntiau dysgu allweddol o'r ymateb i'r pandemig – yn benodol dulliau seiliedig ar 'le' gyda chymorth lleol – dywys rhaglenni lleol yn y maes hwn.
- Mae nifer o restru gwirio caffael ac arbrofion eisoes yn bodoli a gallai Llywodraeth Cymru helpu i wella safonau drwy weithredu neu gynorthwyo gweithrediad yr egwyddorion hyn, yn ogystal â chanolbwyntio ar ddulliau cynaliadwy a seiliedig ar le.
- Mae pandemig y Coronafeirws wedi dangos pa mor bwysig yw tystiolaeth mewn polisi ac ymarfer. Rhaid i Lywodraeth Cymru barhau i ysgogi, cynorthwyo a chydlynu'r broses o gasglu a defnyddio tystiolaeth ar draws gwahanol bartneriaid, polisiâu ac ardaloedd daearyddol.
- Ar gyfer gwasanaethau fel gofal cymdeithasol, dylid ystyried modelau wedi eu hariannu o ddarparu. Ni ddangoswyd tystiolaeth o werth am arian opsiynau cyllid preifat, fel y model Cyd-

¹ Roedd y Grŵp Arbenigwyr yn cynnwys pedwar aelod sefydlog: Torsten Bell (Prif Weithredwr y Resolution Foundation), Rebecca Heaton (Pwyllgor newid hinsawdd y DU), Paul Johnson (Cyfarwyddwr y Sefydliad Astudiaethau Cyllid) a Miatta Fahnbullah (Prif Weithredwr y Sefydliad Economeg Newydd).

fuddiannol, ond mae'n cynnig opsiwn oddi-ar y fantolen os na chodir trothwyon benthyciadau cyfalaf.

- Mae darparu gwasanaethau gofal cymdeithasol a thrafnidiaeth gyhoeddus teg, ariannol gynaliadwy ac o safon uchel yn her sylweddol yng Nghymru. Mae angen gwasanaethau hyblyg, seiliedig ar le, gyda'r awtonomi a'r adnoddau i ymateb i newidiadau mewn galw.
- Gallai blaenoriaethu mesurau hylendid a phellter cymdeithasol ar drafnidiaeth gyhoeddus, i leihau'r risg o heintio, ynghyd â negeseuon cyhoeddus clir, leihau ofnau pobl am ddiogelwch gwasanaethau bws a thrên a chynyddu defnydd.

Adeiladu ar brofiadau diweddar o weithio mewn partneriaeth a chyd-gynhyrchu

Mae gweithio mewn partneriaeth a chyd-gynhyrchu wedi eu 'byddino' yng Nghymru dros yr argyfwng. Fodd bynnag, ychydig iawn o dystiolaeth sydd bod yr un o'r ddau'n 'gweithio' i wella canlyniadau a gall y gost fod yn uchel (What Works Scotland, 2015; Sorrentino, Sicilia a Howlett, 2018). Mae'r cyd-destun sefydliadau ar gyfer gweithio mewn partneriaeth yng Nghymru'n gymhleth ac aneffeithlon er y cafwyd enghreifftiau o ymarfer da rhwng gwahanol lefelau o lywodraeth yn ddiweddar. I weithio mewn partneriaeth a chyd-gynhyrchu'n effeithiol, rhaid:

- Grymuso'r partneriaethau presennol yn hytrach na chreu rhai newydd (Y Ganolfan Effaith Gyhoeddus, 2020);
- Cael eglurder a sicrwydd gyda strwythurau ariannol, wrth ddiffinio rolau, rhaglenni, prosesau a chanlyniadau (y Comisiwn Ewropeaidd, 2018; Steen a Brandsen, 2020);
- Gofod i negodi a thrafod rhwngartneriaid cyfartal (What Works

Scotland, 2015; McMullin, 2019; Turnhout, Metze, Wyborn, Klenk a Louder, 2020);

- Modelau a strwythurau addas i'r pwrpas: bydd angen gwahanol strwythurau ac arweinyddiaeth leol gref ar wahanol ardaloedd a meysydd ar draws Cymru (Durose; Needham; Mangan a Rees, 2017; Awdurdod Cyfunol Manceinion Fwyaf, 2020); a
- Ymgysylltu gweithredu â mudiadau trydydd sector sydd yn y sefyllfa orau i gyd-gynhyrchu â chymunedau oherwydd eu dealltwriaeth o anghenion penodol (McMullin, 2019). Gallai cyd-gynhyrchu rymuso cymunedau i helpu eu hunain gan efelychu enghreifftiau diweddar o ymateb i'r pandemig (Wallace, White a Davidson, 2020).

Mae pandemig y Coronafeirws hefyd wedi dangos y rôl ganolog y gall tystiolaeth ei chwarae mewn polisi ac ymarfer

Gallai Llywodraeth Cymru gynorthwyo gweithio mewn partneriaeth a chyd-gynhyrchu drwy:

- Defnyddio rhestr wirio partneriaethau fel bodartneriaid yn myfyrio ar eu rôl, ymrwymadau, cyfrifoldebau a chyfyngiadau cyn cydweithredu (OECD, 2006);
- Parhau i weithio'n agos â chynghorau a phartneriaid eraill i sicrhau ymateb lleol, cydgysylltiedig ac effeithiol i bandemig y Coronafeirws, a datganoli pŵer yn lleol (Christensen a Laegreid, 2021 ar gyfer enghreifftiau Norwyaidd);
- Dysgu o raglenni fel Bargeinion Dinesig i Gymru (Senedd y DU, 2019) ac

enghreifftiau o wirfoddoli a chynnwys cymunedau drwy'r argyfwng; a

- Cynorthwyo cynghorau i weithredu fel canolfannau gofal cymdeithasol gan ddod ag adnoddau cymunedau a thrydydd sector at ei gilydd ynghyd â phartneriaethau anffurfiol newydd (Talbot, 2020) a chyflymu gweithio'n hyblyg a chymunedol (Cyddfederasiwn GIG Cymru, 2020; Bolton, 2015).

Defnyddio tystiolaeth wrth lunio polisi

Mae rôl tystiolaeth ar gyfer gweithio mewn partneriaeth yn greiddiol i helpu i wneud penderfyniadau mewn amgylchedd cymhleth gyda nifer o wahanol randdeiliaid. Pwysleisiodd bandemig y Coronafeirws y rôl ganolog y gall tystiolaeth ei chwarae mewn polisi ac ymarfer (Shepherd, 2020). Yn y pen draw, bydd tystiolaeth ond yn goleuo dyfarniadau a phenderfyniadau gwleidyddol, gyda Gweinidogion yn cael eu dal i gyfrif. Y pedwar peth pwysicaf yw bod angen:

1. **Tystiolaeth perthnasol i Gymru fod ar gael.** Gellid gwneud hyn drwy gasglu a defnyddio data'n well, gyda Llywodraeth Cymru yn ariannu gwasanaeth i helpu gwasanaethau cyhoeddus i ddadansoddi a defnyddio eu data i deilwrio eu gwasanaethau (Bright; Ganesh; Seidelin a Vogl, 2019) a pharhau'r cysylltiadau â'r rhwydwaith What Works a chysylltiadau eraill i ddod â thystiolaeth i Gymru.
2. **Rhwydwaith effeithiol i gynhyrchu a rhannu tystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio,** yn enwedig rhwng llywodraeth genedlaethol a lleol a rhyng-leol. Brocera gweithredol, gyda chyswllt un-i-un, sy'n gweithio orau lle gall y bobl sy'n gwneud y penderfyniadau drafod problemau, helpu i lunio cwestiynau a chyfrannu at gasglu / creu tystiolaeth (h.y. cyd-gynhyrchu) fel bo'r atebion yn addas i'r pwnc (Dobbins; Hannah; Ciliska;

Cameron; Mercer; O'Mara; DeCorby a Robeson, 2009).

3. **Buddsoddi mwy mewn gwella gwybodaeth gweision sifil a gweinidogion** am y broses o lunio polisi a sut i ddefnyddio tystiolaeth (e.e. Cynghrair ar gyfer gwersi meistr Tystiolaeth Ddefnyddiol ar gyfer Llywodraeth Cymru). Y nod yn y pen draw yw gwella sut y mae'r llywodraeth a'r sector cyhoeddus yn casglu, cyfuno, trawsnewid a defnyddio'r wybodaeth.
4. **Perthynas agosach rhwng prifysgolion a chymdeithas.** Gallai mwy o gydweithredu rhwng prifysgolion, polisi ac ymarfer gynorthwyo ffrydiau refeniw prifysgolion ac, ar yr un pryd, gwella llif y wybodaeth fel bo'r atebion yn cael eu goleuo gan y dystiolaeth orau sydd ar gael. Mae hyn yn cynnwys cynhyrchu tystiolaeth am a wnaeth bolisi ddarparu ei ganlyniadau a sut i'w ddiwygio os oes angen (Tasnim, 2020).

Gwneud defnydd gwell o gaffael ac ariannu yn sector cyhoeddus Cymru

Mae caffael yn werth £6.3 biliwn y flwyddyn yng Nghymru (Llywodraeth Cymru, 2020) gydag amryw o adolygiadau a phecynnau i geisio ei wneud yn fwy effeithlon (Bell, 2019), a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn enghraifft ddiweddar (Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, 2020).

Gallai Cymru fabwysiadu rhaglenni caffael lleol llwyddiannus fel y model Preston yn Lloegr (Price, 2020) sy'n ceisio cynyddu'r manteision economaidd a chymdeithasol lleol drwy strategaethau caffael lleol. Gellid cefnogi Busnesau Bach a Chanolig (BBaCh) i fidio drwy wella'r wybodaeth a'r cyfathrebu (What Works – Twf Economaidd Lleol, 2019). Creodd Gyngor Dinas Manceinion rwydwaith o gyflenwyr lleol i ddeall ei gadwyn gyflenwi, er mwyn gwella canlyniad y caffael yn fwy na dim ond drwy ddarparu'r nwydd neu wasanaeth, gan arwain at 15.5% yn fwy o wariant gyda chyflenwyr Manceinion rhwng 2008-9 a 2014-5 (Jackson, 2016).

Mae angen pwrpas clir ar gaffael cyhoeddus effeithiol, ynghyd â strategaethau hwylus, mwy o rannu gwybodaeth, cymorth i'r proffesiwn caffael (yn enwedig mewn llywodraeth leol) a mwy o ymrwymiad i gydweithredu (y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, 2013; Bell, 2019; Cully, 2019; Cyngor Cenedlaethol y Mudiadau Gwirfoddol, 2020). Mae angen arweinyddiaeth gref ar lefel leol a chenedlaethol i gyflwyno'r newidiadau hyn ynghyd â rhannu arferion da (Johnson, 2019).

Mae rôl gynyddol llywodraeth mewn gwasanaethau cyhoeddus wrth ymateb i bandemig y Coronafeirws yn gyfle i newid y modelau darparu er gwell

Ariannu gwasanaethau cyhoeddus

Esblygodd y Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MIM) o Fenter Cyllid Preifat (PFI) i ariannu prosiectau cyfalaf. Fodd bynnag mae'r model PFI wedi'i feirniadu am gynnig gwerth gwael am arian a bod yn seiliedig ar asesiad o werth diffygiol (NAO, 2018). Mae gwerth am arian y MIM eto i'w weld ond awgryma amcan-gostau ariannu drwy MIM y bydd yn 1.9-2.8 gwaith yn

fwy na chost yr ased (Llywodraeth yr Alban, 2019). Er bod y MIM wedi cyflwyno mwy o hyblygrwydd a rheolaeth i Lywodraeth Cymru dros PFI, mae potensial o hyd i ffioedd uchel gael eu codi. Er bod taliadau ar sail perfformiad yn eu lle, gallai darparu'r ased neu'r gwasanaeth yn wael, neu newid yn y galw am y gwasanaeth dros fywyd y prosiect, fod yn fwy costus i'w gywiro yn y tymor hir. Mae felly'n hollbwysig bod unrhyw bartneriaeth gyhoeddus / breifat yn cynnwys digon o le ar gyfer hyblygrwydd a throsolwg gan Lywodraeth Cymru gan gydbwysu'r risg rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat i sicrhau bod asedau a gwasanaethau'n addas i'r pwrpas.

Er bod angen dod o hyd i ffynonellau buddsoddi cyfalaf, mae'r galw am gyllid ar wariant dydd i ddydd i wella gwasanaethau fel gofal cymdeithasol a thrafnidiaeth gyhoeddus. Os na fydd trothwyon benthyca ar gyfer gwariant dydd i ddydd yn cynyddu, gallai fod angen i Gymru ystyried opsiynau trethiant sy'n cronni'r risg ar draws cymdeithas i dalu am y gwasanaethau hyn. Mae'r opsiynau i'w hystyried yn cynnwys:

- Cynyddu treth incwm: Gallai Cymru ddefnyddio ei phwerau codi trethi newydd i gyflwyno treth gofal cymdeithasol, ond nid yw'r referniw o hyn yn debygol o fod yn sylweddol (Ifan a Poole, 2018) ac efallai na fyddai'n hyfyw os bydd referniw o drethi'n gostwng o ganlyniad i ddirwasgiad (Bottery; Varrow; Thorlby a Wellings, 2018).
- Byddai cronfa gofal cymdeithasol orfodol yn ddrytach i'w sefydlu na modelau talu wrth fynd o ariannu, ond yn decach ar draws y cenedlaethau: Byddai angen ei gweithredu'n gyflym i ateb y cynnydd disgwylledig mewn galw dros y deng mlynedd nesaf. Gallai buddsoddi cadarn hefyd gynnig mwy o gyllid yn y tymor hir a bod yn ffynhonnell fuddsoddi ar gyfer prosiectau seilwaith risg isel yng Nghymru a fyddai'n dychwelyd elw i'r gronfa (Holtham, 2018).

- Cyflwyno model ariannu gyda'r cyfraniadau'n cynyddu gydag oed: Yn Japan, mae pawb dros 40 oed yn talu mewn i gronfa yswiriant gwladol sy'n darparu gofal cyffredinol i bobl dros 65 oed, er bod gan Japan broblemau tebyg o ran gweithlu ansefydlog a bu'n rhaid cynyddu'r taliadau i gynnal poblogaeth sy'n heneiddio (Curry, Castle-Clarke; a Hemmings, 2018).
- Gallai lefi tagfeydd fod yn un ffordd o annog pobl i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus: Cynigiwyd codi tâl o £2 y dydd yng Nghaerdydd i bobl nad ydynt yn drigolion, gan godi arian i wella trafndiaeth gyhoeddus. Rhaid i amcanion y lefi tagfeydd fod yn glir er mwyn asesu pa mor dderbyniol a fyddai i'r cyhoedd ac i gyflawni targedau (Liu et al., 2018) a dylid ystyried gwersi o gynigion a fethodd (Sheriff, 2018).

Modelau newydd o ddarparu gofal cymdeithasol a thrafnidiaeth gyhoeddus

Gofal cymdeithasol

Mae rôl gynyddol llywodraeth mewn gwasanaethau cyhoeddus wrth ymateb i bandemig y Coronafeirws yn gyfle i newid y modelau darparu er gwell. Mae gofal cymdeithasol yn wynebu pwysau cynyddol o ran cyllid a marchnad fregus oherwydd ffactorau fel capasiti prin ac amodau gwael i'r gweithlu. Gyda phroffil gofal cymdeithasol wedi cynyddu yn y

misoedd diwethaf, mae'n amser da cynyddu ymgysylltiad dinasyddion a thrafod yr angen taer am fuddsoddi yn y sector ynghyd ag asesu anghenion a threfnu gofal yn well. Mae risg o ail-gydbwyso pethau, gan gynnwys gwneud y farchnad yn fwy bregus yn y tymor byr os bydd darparwyr yn gadael y farchnad, a chostau uwch o dalu mwy i weithwyr. Fodd bynnag gellid gwella gwasanaethau gofal cymdeithasol mewn nifer o ffyrdd.

Gallai neges gyhoeddus glir i gyfathrebu gweithrediad mesurau diogelwch a hylendid helpu i gael pobl i deithio mwy ar fws a thrên

Gallai darparu gwasanaethau'n nes at adra, gyda ffocws ar atal ac anghenion yr unigolyn, fod yn ddatblygiad er gwell. Mae'r model Buutzorg yn yr Iseldiroedd yn ddarparwr gofal cartref di-wneud-elw wedi'i arwain gan dimau o nyrsys cymunedol sy'n darparu gwasanaethau meddygol a gwasanaethau eraill yn y cartref. Mae'r model wedi'i ganmol yn uchel gan staff a chwsmeriaid gyda thystiolaeth bod gofal o ansawdd uchel yn cael ei ddarparu am gost is (Gray et al., 2015; Bennett et al., 2018). Fodd bynnag mae darparu modelau fel hyn yn y DU ar hyn o bryd yn heriol, gan gynnwys diffyg gweithwyr, cyfyngiadau buddsoddi cychwynnol a gwahaniaethau yn y system daliadau. Mae Brexit yn cyflwyno heriau pellach i'r gweithlu. Bydd polisi mewnfudo a chryfder y bunt o'i chymharu ag arian cyfred Ewropeaidd eraill yn chwarae rôl sylweddol mewn penderfynu faint o weithwyr a gollwn (Holmes et al., 2019). Mae amodau gwaith gwael yn un cymhelliad yn erbyn ymuno â'r sector ac y gellid ei wella i leihau nifer y swyddi gwag presennol ac yn y dyfodol. Mae ymdrechion i integreiddio mwy ar iechedd a gofal cymdeithasol yng Nghymru ar hyn o bryd, ac er bod gan y polisi hwn lawer o gryfderau ac yn rhoi cyfle i ddarnu llai ar wasanaethau gofal,

mae risgiau ynghlwm wrth integreiddio'r GIG a gofal cymdeithasol yn llwyr. Mae'r rhain yn cynnwys ffocws ariannol ar drin materion iechyd, yn lle ar atal a gofal.

Trafnidiaeth

Mae Cymru'n wynebu dwy her i dtrafnidiaeth gyhoeddus ar hyn o bryd; pryderon am y risg o heintio, a'r problemau mwy hirdymor o gwmpas gwerth am arian a thegwch darparu gwasanaeth o dan y modelau presennol. Gwelsom gynnydd yn y defnydd o geir a thrafnidiaeth gyhoeddus ers i'r cyfnod clo lacio ond mae pryderon o gwmpas diogelwch trafndiaeth gyhoeddus (Gerhold, 2020; Stansbury; Spear; Pruvot; ac Alport, 2020) ynghyd â phatrymau newydd o weithio'n golygu na fydd y galw blaenorol efallai'n dychwelyd (yr Asiantaeth Ynni Ryngwladol, 2020). Mae'r lleihad sydyn mewn defnydd yn dangos dylanwad y llywodraeth ar ymddygiad teithio. Gallai negeseuon cyhoeddus clir yn cyfathrebu'r mesurau diogelwch a hylendid sydd yn eu lle helpu i gael mwy o bobl i deithio ar fws a thrên (Morawska; Tang; Bahnfleth; Bluysen; Boerstra; Buonanno; a Wierzbicka 2020; Greenhalgh; Schmid; Czipionka; Bassler; a Gruer 2020). Bydd ystod o ymatebion polisi a gynigiwyd yn flaenorol i wella gwasanaethau trafndiaeth gymunedol a bws yng Nghymru'n parhau i fod yn berthnasol wrth symud ymlaen. Mae'r rhain yn cynnwys cymhellion newydd i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus yn rheolaidd, fel disgownt am swmp-brynu a gostyngiad mewn pris tocynnau, sy'n rhaid eu gwerthuso i asesu'r dystiolaeth dros gynyddu hygyrchedd i rai ar incwm isel. Nid yw dadreoleiddio'r rhwydweithiau bws wedi gwella gwasanaethau fel y gobeithiwyd (Preston, 2014) ac mae cyfle nawr i gynyddu'r bartneriaeth rhwng darparwyr ac awdurdodau lleol, ehangu gwasanaethau bwrdeistrefol a datblygu masnachfreintiau. Dangoswyd fod cystadlu i redeg llwybrau teithio awdurdod lleol wedi llwyddo i gynyddu teithwyr yn y DU (Nash a Smith, 2020). Drwy gyflwyno newidiadau o'r fath i gaffael trafndiaeth gyhoeddus, gallai

Llywodraeth Cymru sicrhau gwasanaeth tecach ar draws Cymru a gweithio'n ehangach ar ddileu'r rhwystrau i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus (Begg, 2016).

Ffynonellau

- Awdurdod Cyfunol Manceinion Fwyaf (2020). **Weekly Mayoral COVID19 Press Conference.**
- Begg, D. (2016). **The Impact of Congestion on Bus Passengers. Greener Journeys.** Ar gael yn: https://greenerjourneys.com/wp-content/uploads/2016/09/TTBusReport_Digital-FINAL-With-Changes-1.pdf
- Bell, M. (2019). **Caffael cyhoeddus cynaliadwy.** Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Ar gael yn: <https://www.wcpp.org.uk/cy/cyhoeddi/caffael-cyhoeddus-cynaliadwy/>
- Bennett, L; Honeyman, M; Bottery, S. (2018). **New models of home care.** The King's Fund. Ar gael yn: <https://www.kingsfund.org.uk/publications/new-models-home-care>
- Bolton, J. (2015). **Emerging practice in outcome based commissioning for social care.** Y Sefydliad Gofal Cyhoeddus (IPC), Ar gael yn: https://ipc.brookes.ac.uk/publications/pdf/John_Bolton_Outcome_Based_Commissioning_Paper_April_2015.pdf
- Bottery, S., Varrow, M., Thorlby, R., Wellings, D. (2018). **A fork in the road: Next steps for**

social care funding reform. The King's Fund.
Ar gael yn:
<https://www.kingsfund.org.uk/sites/default/files/2018-05/A-fork-in-the-road-next-steps-for-social-care-funding-reform-May-2018.pdf>

Bright, J; Ganesh, B.; Seidelin, C.; Vogl, T.
(2019). **Data Science for Local Government.**
Sefydliad Rhynggrwyd Rhydychen, Prifysgol
Rhydychen. Ar gael yn:
<https://smartcities.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/64/2019/04/Data-Science-for-Local-Government.pdf>

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
(2020). **Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol 2020.** Ar gael yn:
<https://www.futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2020/05/Final-Welsh-FG-Report.pdf>

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
(2018). **Trafnidiaeth Addas ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol.** Ar gael yn:
<https://www.futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2018/11/20180912-Trafnidiaeth-addas-ar-gyfer-Cenedlaethau-r-Dyfodol-1.pdf>

Cully, J. (2019). **Creating social value through procurement: how big business can open the door to social enterprise.** Amey. Ar gael yn:
<https://www.amey.co.uk/media/insights/2019/october/creating-social-value-through-procurement-how-big-business-can-open-the-door-to-social-enterprise/>

Curry, N., Castle-Clarke, S., & Hemmings, N.
(2018). **What can England learn from the long-term care system in Japan?**
Ymddiriedolaeth Nuffield.

Cyddfederasiwn GIG Cymru (2020). **Partnership working across Wales to support the response to COVID-19.** Wedi'i ad-alw o
<https://www.nhsconfed.org/resources/2020/08/partnership-working-across-wales-to-support-the-response-to-covid-19-and-resetting-nhs-services>

Cyngor Cenedlaethol y Mudiadau Gwirfoddol
(2020). **New procurement guidance in response to Covid-19: Implications for charities.** Ar gael yn:
<https://blogs.ncvo.org.uk/2020/03/26/new-procurement-guidance-in-response-to-covid-19-implications-for-charities/>

Christensen, T. a Laegreid, P. (2020). **Balancing governance capacity and legitimacy: How the Norwegian government handled the COVID-19 crisis as a high performer.** Public Administration Review, ar-lein.

Dobbins, M; Hannah, S.E.; Ciliska, D.; Cameron, R.; Mercer, S.L.; O'Mara, L.; DeCorby, K.; Robeson, P. (2009). **A randomized controlled trial evaluating the impact of knowledge translation and exchange strategies.** Implementation Science, 4, tud. 1–16.

Dromey, J. a Hochlaf, D. (2018). **Fair Care: A workforce strategy for social care.** Y Sefydliad Ymchwil Polisi Cyhoeddus. Ar gael yn:
<https://www.ippr.org/research/publications/fair-care>

Durose, C. et al. Needham, C.; Mangan, C.; Rees, J. (2017). **Generating 'good enough' evidence for co-production.** Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate and Practice, 13(1), tud. 135–151.

Gerhold, L. (2020). **COVID-19: Risk perception and coping strategies.** Ar gael yn:
<https://doi.org/10.31234/osf.io/xmpk4>

Gray, B; Sarnak, D; Burgers, J. (2015). **Home Care by Self-Governing Nursing Teams: The Netherlands' Buurtzorg Model.** Ar gael yn:
<https://www.commonwealthfund.org/publications/case-study/2015/may/home-care-self-governing-nursing-teams-netherlands-buurtzorg-model>

Greenhalgh, T., Schmid, M. B., Czypionka, T., Bassler, D., & Gruer, L. (2020). **Face masks for the public during the covid-19 crisis.** British Medical Journal, 369.

Holmes, J., Baird, Beccy, McKenna, Helen (2019). **Brexit: the implications for health and social care**. The King's Fund. Ar gael yn: <https://www.kingsfund.org.uk/publications/article/s/brexit-implications-health-social-care>

Holtham, Gerald. (2018). **Talu am Ofal Cymdeithasol: Adroddiad annibynnol a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru**. Ar gael yn: <https://gweddill.gov.wales/docs/caecd/publications/180628-paying-for-social-careen.pdf>

Ifan, G. a Poole, Gareth, E. (2018). **Y Sylfaen Drethu Gymreig: Risgiau a Chyfleoedd ar ôl Datganoli Cyllidol**. Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Ar gael yn: https://www.wcpp.org.uk/wp-content/uploads/2018/07/Y-Sylfaen-Drethi-Gymreig_WCPP-Final-180627.pdf

Jackson, M. (2016). **Creating a good local economy through procurement**. Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop - URBACT. Ar gael yn: https://urbact.eu/sites/default/files/pages_de_pro_cure_state_of_the_art.pdf

Johnson, C. (2019). **5 peth y dysgom ni am gaffael**. Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Ar gael yn: <https://www.wcpp.org.uk/cy/sylwebaeth/5-peth-y-dysgom-ni-am-gaffael/>

Liu, Z., Shiwakoti, N. a Bie, Y., 2018. **Measuring the public acceptance of urban congestion-pricing: a survey in Melbourne** (Australia). Transport, 33(4), tud. 902-912.

Llywodraeth Cymru (2020). **Cynnydd tuag at ddatblygu tirwedd caffael newydd yng Nghymru** Ar gael yn: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-03/tirwedd-caffael-newydd-yng-nghymru.pdf>

McMullin, C. (2019). **The who, what, how and why of co-production of public services**. Ar gael yn: <https://caitlinmcmullin.com/2019/03/28/the-who-what-how-and-why-of-co-production-of-public-services/>

Morawska, L., Tang, J. W., Bahnfleth, W., Bluysen, P. M., Boerstra, A., Buonanno, G., ... & Wierzbicka, A. (2020). **How can airborne transmission of COVID-19 indoors be minimised?** Environment International, 142.

Nash, C. a Smith, A., 2020. **Public transport procurement in Britain**. Research in Transportation Economics, tud.100847.

OECD (2006). **Successful Partnerships: A Guide**. Fforwm LEED ar Bartneriaethau a Llywodraethu Lleol. Ar gael yn: <https://www.oecd.org/cfe/leed/36279186.pdf>

Preston, J. (2014). **A Fare Deal? Regulation and Financing of Bus Services in Wales**. Y Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru. Ar gael yn: <https://www.wcpp.org.uk/cy/publication/regulation-and-financing-of-bus-services-in-wales/>

Price, J. (2019). **The Preston Model: A panacea for Wales?** <https://www.wcpp.org.uk/commentary/the-preston-model-a-panacea-for-wales/>

Sadik-Khan, J. a Solomonow, S. (2020). **Fear of Public Transit Got Ahead of the Evidence**. The Atlantic. Ar gael yn: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/06/fear-transit-bad-cities/612979/>

Senedd y DU (2019). **City Deals and Growth Deals in Wales - Conclusions and Recommendations**. Ar gael yn: <https://whatworks.blog.gov.uk/2020/07/15/will-this-policy-work/>

Shepherd, J. (2020). **Evidence and guidance for better public services: Making the most of the evidence ecosystem**. Prifysgol Caerdydd.

Sherriff, G.A., (2018). **Communication and governance challenges in Greater Manchester's 'congestion charge' referendum**. Prifysgol Salford. Ar gael yn: <http://usir.salford.ac.uk/id/eprint/46348/1/Sherriff%20%202018%20Communication%20and%20governance%20challenges%20IET%20USIR%20version.docx.pdf>

Sorrentino, M., Sicilia, M. a Howlett, M. (2018). **Understanding co-production as a new public governance tool.** Policy and Society, 37(3), tud. 277–293.

Stansbury, J.; Spear, B.; Pruvot, A.; Alport, G. (2020). **Glimpses of Recovery.** Oliver Wyman. Ar gael yn:

<https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliverwyman/v2/publications/2020/jun/Glimpses%20of%20Recovery%20-%20Traveler%20Sentiment%20Survey%20Edition%201.pdf>

Steen, T a Brandsen, T. (2020). **Coproduction during and after the COVID-19 Pandemic: Will It Last.** Public Administration Review, 80(5), tud. 851-855.

Swyddfa Archwilio Cymru (2019). **Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.** Ar gael yn: https://www.audit.wales/sites/default/files/adolygiad-o-fyrddau-gwasanaethau-cyhoeddus-cymraeg_11.pdf

Tasnim, S. (2020). **Will this policy work?** Swyddfa'r Cabinet - Tîm What Works. Ar gael yn: <https://whatworks.blog.gov.uk/2020/07/15/will-this-policy-work/>

Turnhout, E.; Metze, T.; Wyborn, C.; Klenk, N.; Louder, E. (2020). **The politics of co-production: Participation, power, and transformation.** Current Opinion in Environmental Sustainability, 42, tud. 15–21.

Wallace, J., White, D. a Davidson, S. (2020). **Building Back for the Better: A perspective from CUKT.** Ymddiriedolaeth Carnegie y DU. Ar gael yn: <https://www.carnegieuktrust.org.uk/publications/building-back-for-the-better-a-perspective-from-cukt/>

What Works Local Economic Growth (2019). **Local procurement.** Ar gael yn: <https://whatworksgrowth.org/resources/local-procurement-1/>

What Works Scotland (2015). **Partnership working across UK public services.** Adolygiad tystiolaeth. Ar gael yn: <http://whatworksscotland.ac.uk/wp-content/uploads/2015/12/WWS-Evidence-Review-Partnership-03-Dec-2015-.pdf>

Y Comisiwn Ewropeaidd (2018). **Co-production - Enhancing the role of citizens in governance and service delivery.** Coflen dechnegol Rhif 4. Ar gael yn: <https://ec.europa.eu/esf/transnationality/sites/esf/files/news/attachments/technical-dossier-n4-layout-final.pdf>

Y Ganolfan Effaith Gyhoeddus (2020). **How the UK can respond to COVID-19: Drawing insights from around the world for the UK's regional and local economies.** Ar gael yn: <https://resources.centreforpublicimpact.org/production/2020/06/CPI-Report-How-the-UK-can-respond-to-COVID19.pdf>

Y Sefydliad dros Lywodraeth (2018). **Financing Infrastructure.** Ar gael yn: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/financing-infrastructure>

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol (2013). **Improving government procurement.** Ar gael yn: <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/government-proc-full-report.pdf>

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol (2018). **PFI1 a PFI2.** Ar gael yn: <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2018/01/PFI-and-PF2.pdf>

Ymddiriedolaeth Nuffield (2019). **How to fund social care?** British Journal of Healthcare Assistants, 13(5), 252-255.

Ymddiriedolaeth Nuffield (2020). **What does the social care workforce look like across the four countries?** Ar gael yn: <https://www.nuffieldtrust.org.uk/news-item/what-does-the-social-care-workforce-look-like-across-the-four-countries>

Yr Asiantaeth Ynni Ryngwladol (2020).
Changes in transport behaviour during the Covid-19 crisis. Ar gael yn:

<https://www.iea.org/articles/changes-in-transport-behaviour-during-the-covid-19-crisis>

Manylion yr awduron

James Downe, Laura Bennett, Eleanor MacKillop a Catherine Foster – Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru

Ein gwaith arall ar bandemig y Coronafeirws

Rydym wedi cynnal amrywiaeth o brosiectau i ddarparu tystiolaeth annibynnol i wneuthurwyr polisiâu a gwasanaethau cyhoeddus ar yr adferiad economaidd a chymdeithasol yn dilyn pandemig y Coronafeirws. Yn ogystal â phapurau a baratowyd ar gyfer y Grŵp Arbenigwyr a alwyd ynghyd gan Weinidogion Llywodraeth Cymru, rydym wedi arwain asesiad cynhwysfawr o'r dystiolaeth ar Gefnogi Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer cynllun Llywodraeth y DU ar 'Rebuilding a Resilient

Britain' dan arweiniad Syr Patrick Vallance; wedi cyhoeddi [casgliadau chwe bord gron arbenigol](#) ar adferiad yn dilyn y pandemig; wedi cyhoeddi dadansoddiad o [ymatebion i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru](#) ar 'Ein Dyfodol'; ac wedi cynhyrchu [cyfres o flogiau](#) ar faterion allweddol, gan gynnwys [unigrwydd yn ystod y cyfyngiadau ar symud](#), y [goblygiadau i economi Cymru](#), [pwysigrwydd ysgogiad i'r economi werdd i gynorthwyo adferiad](#), a [dyfodol iechyd a gofal cymdeithasol](#).

Ynglŷn â Chanolfan Polisi Cyhoeddus Cymru

Yma yn y ganolfan, rydym yn cydweithio gydag arbenigwyr polisi blaenllaw er mwyn darparu tystiolaeth o ansawdd uchel a chynghor annibynnol i weinidogion, y Gwasanaeth Sifil a gwasanaethau cyhoeddus Cymru sydd yn eu helpu i wella penderfyniadau polisi a deilliannau.

Mae'r ganolfan, sydd wedi ei hariannu gan y Cyngor Ymchwil Economaidd a Chymdeithasol

a Llywodraeth Cymru, wedi ei lleoli ym Mhrifysgol Caerdydd ac mae'n rhan o Rwydwaith yr Hyn sy'n Gweithio y DU.

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â

Yr Athro Steve Martin

+44 0 29 2087 5202

steve.martin@wcpp.org.uk

Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru

Prifysgol Caerdydd, 10/12 Plas yr Amgueddfa, Caerdydd, CF10 3BG

www.wcpp.org.uk/cy

029 2087 5345

info@wcpp.org.uk

@WCfPP

